

PANIS

Państwowa Akademia
Nauk Stosowanych
w Głogowie

**Spożywaj więcej różnych
warzyw i owoców.**

**Jedz co najmniej 5 porcji
dziennie**

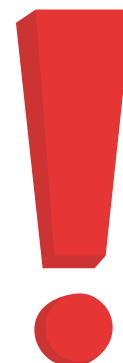
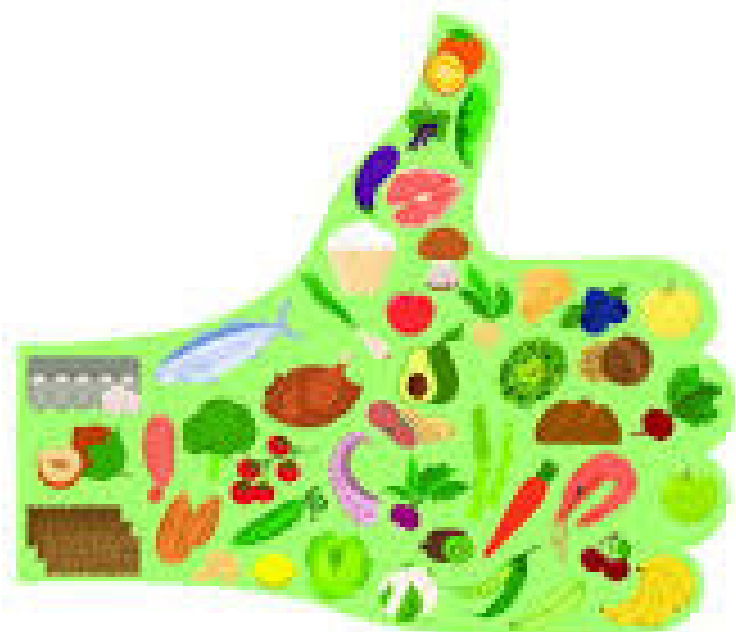
Szkoła Zdrowia- luty 2024r.

Anna Tarnowska, Anna Tywoniuk

Co właściwie oznacza zdrowe odżywianie ?

Zdrowe odżywianie to dostarczenie organizmowi takiej ilości kilokalorii (energii), której potrzebuje by prawidłowo funkcjonować. Ilość ta zależy od wieku, płci, stanu zdrowia czy poziomu aktywności fizycznej. Wraz z tą energią, która dostaje się do organizmu dzięki pożywieniu dostarczane są niezbędne składniki odżywcze, budulcowe, które pozwalają organizmowi prawidłowo pracować.

Wyniki szeregu badań epidemiologicznych wskazują, że spożywanie dużych ilości warzyw i owoców zmniejsza ryzyko zachorowań na różne nowotwory, szczególnie przełyku, żołądka, okrężnicy, odbytnicy i trzustki.

Dlaczego warto jeść warzywa i owoce ?

Warzywa i owoce zawierają ważne dla zdrowia witaminy, składniki mineralne, błonnik pokarmowy oraz fitozwiązki. Niektóre z tych substancji mają działanie antyoksydacyjne (witamina C, witamina E, Beta karoten).

Antyoksydanty to substancje, które zwalczają aktywne wolne rodniki mogące uszkadzać komórki i w ten sposób inicjować procesy chorobowe.

Ważne, by warzywa i owoce jeść kilka razy dziennie, dzięki temu organizm przez cały dzień korzysta z zawartych w nich cennych składników.

Im większa będzie różnorodność zjadanych produktów, tym więcej potrzebnych składników otrzyma organizm.

Zdrowa 5 czyli co?

Zalecenia WHO

Światowa Organizacja Zdrowia i agencje zdrowia wielu rządów, np. USA zalecają: warzywa i owoce spożywaj **5 razy dziennie (minimum 400 g dziennie, tj. 2 sztuki owoców i 200g warzyw)**. Spożywaj je przy każdym posiłku i konsekwentnie zastępuj nimi przekąski między posiłkami.

Organizm człowieka nie potrafi magazynować tych cennych związków (np. witaminy C). Dlatego, by mogły one chronić przed chorobami, powinniśmy spożywać niewielkie ilości warzyw i owoców kilka razy w ciągu dnia, co najmniej 400-500 g w pięciu porcjach.

Codziennie należy jeść minimum 400 g warzyw i owoców, najlepiej podzielić je na 5 porcji.

PORCJA WARZYW I OWOCÓW TO?

PORCJA OWOCÓW:

Średnie jabłko

Banan

Średnia gruszka

Pół szklanki malin

2-3 mandarynki

Szklanka lub kartonik soku owocowego (150-200 ml)

Małutka garść suszonych owoców

Średnia pomarańcza

PORCJA WARZYW:

Średnia marchewka

Talerz zupy warzywnej

Porcja sałatki warzywnej

Jeden średni pomidor

Szklanka lub kartonik soku warzywnego (150-200 ml)

Jeden średni ogórek

Kilka rzodkiewek

3-4 pomidorki koktajlowe

witaminy np. C, wapń, potas, magnez, przeciwutleniacze, kwas foliowy, błonnik, B-karoteny

12 SPOSOBÓW NA ZDROWIE

1. Nie pal

2. Stwórz w domu środowisko wolne od dymu tytoniowego

3. Utrzymuj prawidłową masę ciała

4. Bądź aktywny fizycznie w codziennym życiu

5. Przestrzegaj zaleceń prawidłowego sposobu żywienia

6. Jeśli pijesz alkohol dowolnego rodzaju, ogranicz jego spożycie

7. Unikaj nadmiernej ekspozycji na promienie słoneczne

8. Chron się przed działaniem substancji rakotwórczych w miejscu pracy

9. Dowiedz się, czy w domu jesteś narażony na naturalne promieniowanie spowodowane wysokim stężeniem radonu

10. karmienie piersią zmniejsza u matki ryzyko zachorowania na nowotwory.

11. Zadbaj o to, aby twoje dzieci poddano szczepieniom ochronnym przeciwko: wirusowemu zapaleniu wątroby typu B (dotyczy noworodków), wirusowi brodawczaka ludzkiego – HPV (dotyczy dziewcząt).

12. Bierz udział w zorganizowanych programach badań przesiewowych

PIRAMIDA ZDROWEGO ŻYWIENIA

6

ZDROWE TŁUSZCZE

5

MIĘSO I ROŚLINY STRĄCZKOWE

4

NABIAŁ, JAJA I RYBY

3

PRODUKTY ZBOŻOWE PEŁNOZIARNISTE

2

WARZYWA I OWOCE

1

AKTYWNOŚĆ FIZYCZNA I WODA

**5 PORCJI
DZIENNIE**

Pilnuj się tych zasad !

- Jedz regularnie 5 posiłków i pamiętaj o częstym piciu wody oraz myj zęby po jedzeniu.
- Jedz różnorodne warzywa i owoce jak najczęściej i w jak największej ilości.
- Jedz produkty zbożowe, zwłaszcza pełnoziarniste.
- Pij co najmniej 3–4 szklanki mleka dziennie (możesz je zastąpić jogurtem naturalnym, kefirem i – częściowo – serem).
- Jedz chude mięso, ryby, jaja, nasiona roślin strączkowych oraz wybieraj tłuszcze roślinne zamiast zwierzęcych.
- Nie spożywaj słodkich napojów oraz słodczy (zastępuj je owocami i orzechami).
- Nie dosalaj potraw, nie jedz słonych przekąsek i produktów typu fast food.
- Bądź codziennie aktywny fizycznie co najmniej godzinę dziennie (ograniczaj oglądanie telewizji, korzystanie z komputera i innych urządzeń elektronicznych do 2 godz.).
- Wysypiaj się, aby Twój mózg mógł wypocząć.
- Sprawdzaj regularnie wysokość i masę ciała.

Dlaczego warto jeść warzywa i owoce?

Pomagają w nauce i koncentracji

Poprawiają sprawność umysłową, wspomagają koncentrację i pobudzają do pracy szare komórki. Pod tym względem niezwykle korzystne dla zdrowia są szpinak, fasola, brukselka, a także brokuł i pomidor, a z owoców – gruszka, czarna porzeczka czy borówka.

Wzmacniają odporność

Warzywa i owoce to prawdziwe bomby witaminowo-mineralne, które chronią nas przed infekcjami, wpływając na prawidłowe funkcjonowanie układu odpornościowego. Szczególną rolę we wzmacnianiu odporności pełni witamina C, w którą obfitują zarówno warzywa (brokuł, brukselka, kalafior, cebula, szpinak, ziemniak), jak i owoce (czarna oraz czerwona porzeczka, truskawka, malina, jeżyna, cytrusy).

Dostarczają energii

Dodają mięśniom nie tylko energetycznego białka, ale również innych cennych związków: witamin z grupy B (brokuł, zielony groszek), wapnia (fasola, brokuł, jarmuż, czarna porzeczka, jeżyna) czy magnezu (szpinak, groch, fasola, natka pietruszki). Wspierają nasz organizm w pozyskaniu i utrzymaniu energii.

Wspomagają pracę układu trawiennego

Są dobrym źródłem błonnika, który wspomaga trawienie i zapobiega zaparciom. Jest on idealnym sprzymierzeńcem w walce ze zbędnymi kilogramami, gdyż na długo daje uczucie sytości.

Najwięcej błonnika zawierają warzywa strączkowe, a także porzeczka czarna i porzeczka czerwona, malina i śliwka.

Dbają o dobry nastrój

Wiele z nich zawiera związki dobroczynnie wpływające na dobry nastrój. Należą do nich warzywa liściaste i te bogate w witaminy z grupy B, np. papryka, szpinak, brokuł, groszek zielony, a z owoców - morela, truskawka, malina, jabłka, a także orzechy

BRAK WARZYW I OWOCÓW TO:

Niewystarczająca konsumpcja owoców i warzyw może być jednym z głównych czynników przedwczesnej śmierci. To dlatego, że produkty te potrafią obniżyć ciśnienie krwi, zmniejszyć ryzyko chorób serca i raka oraz poprawić zdrowie układu pokarmowego. Unikając warzyw i owoców działamy na szkodę naszego organizmu.

JA LUBIĘ WARZYWA, TY LUBISZ OWOCE.
- MYŚLĘ, ŻE MOŻEMY ZE SOBĄ CHODZIĆ.

DZIĘKUJEMY ZA UWAGĘ

Bibliografia:

- <https://www.poradnikzdrowie.pl/zdrowie/inne/5-porcji-warzyw-i-owocow-w-praktyce>
- <https://pacjent.gov.pl/diety/jedz-owoce-i-warzywa-5-razy-dziennie>
- <https://zywienie.medonet.pl/zdrowe-odzywianie>
- Szkoła promująca zalecenia Europejskiego Kodeksu Walki z Rakiem - Poradnik metodyczny dla nauczycieli szkół podstawowych i gimnazjów
- 12 sposobów na zdrowie, Europejski Kodeks walki z rakiem